

การศึกษสถานการณ์เชิงจริยธรรม และความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม
ของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก

นางจินตนา รังษา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-064-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19368306

A STUDY OF ETHICAL DILEMMA AND THE INTENTION TO PERFORM ETHICAL
BEHAVIORS CONCERNING NURSING PRACTICE IN INTENSIVE CARE UNITS
OF NURSING STUDENTS

Mrs. Jintana Rungsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Program in Nursing Education

Graduate School

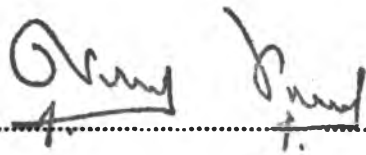
Chulalongkorn University

Academic Year 1997

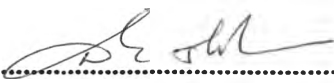
ISBN 974-639-064-3

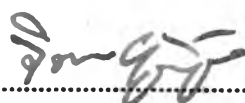
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม และความตั้งใจกระทำพฤติกรรม
จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล
ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก
โดย นางจินตนา รัชชา
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รัชชาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุข)

จินตนา รังษา : การศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรม และความตั้งใจกระทำพฤติกรรม
จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก
(A STUDY OF ETHICAL DILEMMA AND THE INTENTION TO PERFORM ETHICAL
BEHAVIORS CONCERNING NURSING PRACTICE IN INTENSIVE CARE UNITS OF
NURSING STUDENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์, 227 หน้า,
ISBN 974-639-064-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานการณ์เชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาล ใน
หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อผู้ป่วยหนัก เจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยหนัก
และค่าเฉลี่ยสะสม กับความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา และศึกษาตัวแปรพยากรณ์
ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้
ป่วยหนัก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลประจำการจำนวน 12 คน และ นักศึกษาพยาบาล
จำนวน 364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง พร้อมเครื่องบันทึกเสียง
และแบบวัด 3 ชุด ซึ่งสร้างโดยผู้วิจัย และได้ทดสอบความตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงภายใน การ
วิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และใช้สถิติต่อไปนี้ ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ การวิเคราะห์ถดถอย
พหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นๆ

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. สถานการณ์เชิงจริยธรรม ที่เป็นปัญหาพบได้บ่อยที่สุดในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วย
อภิบาลผู้ป่วยหนัก คือปัญหาที่เกี่ยวกับการค้ำประกันคุณภาพและมาตรฐานการพยาบาล
2. ค่าเฉลี่ยความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาล
ผู้ป่วยหนักของนักศึกษาพยาบาล อยู่ในระดับต่ำ
3. เจตคติต่อผู้ป่วยหนัก และค่าเฉลี่ยสะสมไม่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจกระทำพฤติกรรม
จริยธรรมของนักศึกษา ส่วนเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยหนัก มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความตั้งใจกระทำ
พฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. ตัวแปรที่สามารถ พยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลใน
การปฏิบัติการพยาบาล ในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เจตคติต่อ
การดูแลผู้ป่วยหนัก และมีประสิทธิภาพการพยากรณ์ร้อยละ 12.34 ($R^2 = .1234$)

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C886224

KEY WORD:

MAJOR NURSING EDUCATION
ETHICAL DILEMMA AND THE INTENTION TO PERFORM ETHICAL BEHAVIORS
JINTANA RUNGSA : STUDY OF ETHICAL DILEMMA AND THE INTENTION TO PERFORM ETHICAL BEHAVIORS CONCERNING NURSING PRACTICE IN INTENSIVE CARE UNITS OF NURSING STUDENTS : THESIS ADIVISOR: ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D., 227 pp, ISBN 974-639-064-3

The purposes of this research were to study the ethical dilemma in nursing practice in Intensive Care Units and to find the relationships between attitude toward critically ill patient, attitude toward critical care, and grade point average with the intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice of nursing students, and to search for variables that could be able to predict the intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice in intensive care units. Research samples were 12 staff nurses in intensive care units and 364 nursing students. Research instruments were a semi-structured interview and an audio cassette tape, two attitude scales and a test for the intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice in intensive care units. All instruments were developed by the researcher and were tested for content validity and internal reliability. Statistical methods used in data analysis were mean, standard deviation, t-test, Pearson's product moment coefficient of correlation, and stepwise multiple regression analysis.

Major results of this study were the followings:

1. The ethical dilemma most commonly found in intensive care unit nursing practice were dilemma related to quality and standard of nursing care.
2. The intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice in Intensive care units of nursing students was at the low level.
3. There were no relationship between the attitude toward critically ill patient, grade point average and the intention to perform ethical behaviors of nursing students. Whereas, the attitude toward critical care was positively and significantly related to the intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice in intensive care units of nursing students, at the .05 level.
4. The factor that could significantly predict the intention to perform ethical behaviors concerning nursing practice in intensive care units of nursing students was the attitude toward critical care. This predictor was accounted for 12.34 per cent of the variance $R^2 = .1234$

คณะพยาบาลศาสตร์

ภาควิชา..... การพยาบาลศึกษา

สาขาวิชา..... 2540

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ทั้งกำลังใจ คำแนะนำ
ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์
รองศาสตราจารย์ดร.ดิเรก ศรีสุขโข ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง
ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาบดีคณะพยาบาลศาสตร์ และผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล
ตลอดจนอาจารย์ของสถาบันการศึกษาทุกแห่ง ที่กรุณาอนุญาตและอำนวยความสะดวกใน
การเก็บข้อมูลวิจัย ขอบพระคุณนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ทั้ง 10 สถาบันการศึกษาที่
ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในทุกๆด้านขณะที่
กำลังศึกษา ขอขอบคุณเพื่อนๆคณะพยาบาลศาสตร์ที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือให้คำแนะนำ
ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จ รวมทั้งคณาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
กรุงเทพ ที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนทั้ง
กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์จาก คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง หลาน ตลอดจน
นายวัลลภ รัชชา และเด็กชาย จุลดิศ รัชชาที่ให้กำลังใจ เอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือ ห่วงใย
ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและระลึกถึงอยู่ตลอดเวลา

จินตนา รัชชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค.
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง.
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ.
สารบัญ.....	ช.
สารบัญตาราง.....	ซ.
สารบัญภาพ.....	ฐ.
บทที่ 1	1
1.บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
แนวเหตุผลและสมมุติฐาน.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	13
2.ทฤษฎีและงานวิจัย.....	14
การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก.....	14
แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยจริยธรรม ความหมาย และองค์ประกอบของ จริยธรรม.....	23
จริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล และการจัดการเรียนการสอน.....	34
การพัฒนาจริยธรรมในนักศึกษาพยาบาล.....	44
พฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนัก.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	94
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	103

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.วิธีการดำเนินการวิจัย.....	106
ประชากร.....	106
กลุ่มตัวอย่าง.....	107
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	111
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	123
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	125
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	127
4.ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
5.สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	150
สรุปผลการวิจัย.....	150
อภิปรายผล.....	154
ข้อเสนอแนะ.....	160
รายการอ้างอิง.....	162
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	171
ภาคผนวก ข. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	173
ภาคผนวก ค. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	180
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างการถอดเทปสัมภาษณ์สถานการณ์เชิง จริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนัก	212
ภาคผนวก จ. การจัดหมวดหมู่ของสถานการณ์ที่ได้จากการ สัมภาษณ์.....	216
ประวัติผู้เขียน.....	227

สารบัญ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
1. ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	109
2. แสดงสถานการณ์ด้านบวกและลบ.....	117
3. ลำดับของข้อคำถามของสถานการณ์เชิงจริยธรรมในแบบวัด ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลในหน่วยอภิบาล ผู้ป่วยหนักจำแนกตามสถานการณ์เชิงจริยธรรมที่ได้จากการสัมภาษณ์.....	127
4. ความถี่และร้อยละของการเกิดสถานการณ์เชิงจริยธรรม.....	127
5. สถานการณ์เชิงจริยธรรม.....	130
6. ผลกระทบเมื่อเกิดปัญหาเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลใน หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก.....	136
7. จำนวนและร้อยละของนักศึกษาพยาบาลในการปฏิบัติกรพยาบาลใน หน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก จำแนกตามตัวแปรและค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของนักศึกษาพยาบาล เจตคติต่อผู้ป่วยหนัก เจตคติต่อการดูแล ผู้ป่วยหนัก และคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	137
8. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรม ในการปฏิบัติกรพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักของนักศึกษาพยาบาล มาตรฐานของนักศึกษาพยาบาล.....	139
9. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรม จริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก จำแนกตามเจตคติต่อผู้ป่วยหนัก ตามเจตคติต่อการดูแลผู้ป่วยหนัก.....	140
10. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความตั้งใจกระทำพฤติกรรม จริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก จำแนกตามคะแนนเฉลี่ยสะสม.....	141
11. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อผู้ป่วยหนัก และความตั้งใจกระทำ พฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติกรพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก.....	142

สารบัญ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

12. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร ในการพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน และค่าคงที่ของการทำนาย โดยการกำหนด ตัวแปรพยากรณ์เข้าหมดทุกตัว.....	143
13. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรใน การพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในด้าน การเคารพสิทธิส่วนบุคคล	144
14. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร ในการพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมในการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในด้านการปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องชีวิตและความตาย.....	145
15. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร ในการพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักในด้านการคำนึงถึง ประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วย.....	146
16. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร ในการพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนัก ในด้านการคำนึงถึง คุณภาพและมาตรฐานการพยาบาล.....	147
17. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปร ในการพยากรณ์ความตั้งใจกระทำพฤติกรรมจริยธรรมการปฏิบัติ การพยาบาลในหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักทั้ง 4 ด้าน.....	147

สารบัญภาพ

ตารางที่		หน้า
1.	พัฒนาการจริยธรรมของกิลลิแกน.....	33
2.	แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆในทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	72